

JANUBIY KOREYA TA'LIM TIZIMI TAHLILI

Jamolova Arjumand*UMFT Universiteti, Pedagogika va Psixologiya
yo'nalishi, S310-22 guruh 4-kurs talabasi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada Janubiy Koreya ta'lim tizimining shakllanishi, tuzilishi va asosiy xususiyatlari tahlil qilinadi. Maktabgacha ta'limdan tortib oliy ta'limgacha bo'lgan bosqichlar, ta'limning boshqaruv mexanizmlari, o'quv dasturlari, baholash tizimi hamda ta'lim sifatini ta'minlash omillari yoritiladi. Shuningdek, Koreya ta'lim tizimining kuchli va muammoli jihatlari hamda uning jahon ta'lim tizimidagi o'rni ko'rsatib beriladi.

Kalit so'zlar: Janubiy Koreya, ta'lim tizimi, maktab ta'limi, oliy ta'lim, raqobat, ta'lim sifati, baholash tizimi

Kirish

Janubiy Koreya qisqa tarixiy davr ichida iqtisodiy va texnologik jihatdan rivojlangan davlatga aylangan mamlakatlardan biridir. Ushbu yuksalishning asosiy omillaridan biri sifatli va samarali tashkil etilgan ta'lim tizimi hisoblanadi. Koreya jamiyatida ta'lim eng muhim ijtimoiy qadriyat sifatida qaraladi va davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir.

Shu sababli Janubiy Koreya ta'lim tizimi bugungi kunda ko'plab davlatlar tomonidan o'rganilayotgan va tahlil qilinayotgan ilg'or tajribalardan biri hisoblanadi.

Janubiy Koreya ta'lim tizimining umumiy tuzilishi

Janubiy Koreyada ta'lim tizimi quyidagi bosqichlardan iborat:

- maktabgacha ta'lim
- boshlang'ich ta'lim
- o'rta ta'lim (quyi va yuqori bosqich)
- oliy ta'lim

Ta'limning majburiy bosqichi boshlang'ich va quyi o'rta ta'limni o'z ichiga oladi. Ta'lim jarayoni markazlashgan holda davlat tomonidan boshqariladi.

Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim

Maktabgacha ta'lim Koreyada ixtiyoriy bo'lib, asosan xususiy bog'chalar orqali amalga oshiriladi. Ushbu bosqichda bolalarning ijtimoiylashuvi, nutqi va dastlabki bilimlari rivojlantiriladi.

Boshlang'ich ta'lim 6 yil davom etadi va majburiy hisoblanadi. Bu bosqichda o'qish, yozish, matematika, tabiiy fanlar, axloqiy tarbiya va jismoniy tarbiya fanlariga katta e'tibor beriladi. Ta'lim jarayonida intizom va mas'uliyat muhim o'rin tutadi.

- O'rta ta'lim tizimi
- O'rta ta'lim ikki bosqichdan iborat:
- quyi o'rta ta'lim (3 yil)
- yuqori o'rta ta'lim (3 yil)

Quyi o'rta ta'lim majburiy bo'lib, umumta'lim fanlarini chuqurlashtirishga qaratilgan. Yuqori o'rta ta'limda esa akademik va kasbiy yo'nalishlar mavjud.

Ushbu bosqichda o'quvchilar universitetga kirish uchun jiddiy tayyorgarlik ko'rishadi. Raqobat juda kuchli bo'lib, o'quvchilarning katta qismi qo'shimcha xususiy darslarga (hagvonlarga) qatnaydi.

Oliy ta'lim tizimi

Janubiy Koreyada oliy ta'lim universitetlar va kollejlarda amalga oshiriladi. Universitetlar davlat va xususiy shaklda faoliyat yuritadi. Oliy ta'lim tizimi bakalavriat, magistratura va doktorantura bosqichlarini o'z ichiga oladi.

Universitetga kirish uchun yagona davlat imtihoni muhim ahamiyatga ega. Ushbu imtihon natijalari talabaning kelajakdagi ta'lim va kasbiy yo'lini belgilab beradi.

Baholash va raqobat tizimi

Janubiy Koreya ta'lim tizimining asosiy xususiyatlaridan biri yuqori darajadagi raqobatdir. Baholash tizimi qat'iy bo'lib, o'quvchilarning akademik natijalari doimiy ravishda nazorat qilinadi.

Bu holat ta'lim sifatini oshirsa-da, o'quvchilarda psixologik bosimni kuchaytirishi mumkin. Shu sababli so'nggi yillarda hukumat ta'lim jarayonini yumshatish va ijodiy fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan islohotlarni amalga oshirmoqda.

Ta'lim tizimining kuchli jihatlari

Janubiy Koreya ta'lim tizimining kuchli tomonlari quyidagilardan iborat:

1. ta'limga davlat va jamiyat tomonidan yuqori e'tibor;
2. o'qituvchilarning ijtimoiy mavqei va malakasi yuqori;
3. texnologiyalardan keng foydalanish;
4. ta'lim sifati va natijadorligining yuqoriligi.

Bu omillar mamlakatning ilmiy va iqtisodiy rivojlanishiga xizmat qiladi.

Muammolar va takomillashtirish yo'nalishlari

Shu bilan birga, Koreya ta'lim tizimida ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan:

- haddan tashqari raqobat;
- o'quvchilarning ortiqcha yuklama bilan band bo'lishi;
- ijodiy fikrlashga yetarlicha e'tibor berilmasligi.

So‘nggi yillarda ta’limni insonparvarlashtirish va o‘quvchi shaxsini rivojlantirishga qaratilgan islohotlar amalga oshirilmoqda.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Janubiy Koreya ta’lim tizimi yuqori samaradorlik va qat’iy intizomga asoslangan ilg‘or tizimlardan biridir. U mamlakatning qisqa vaqt ichida rivojlanishiga katta hissa qo‘shgan.

Biroq zamonaviy talablarga moslashish, o‘quvchilarning ruhiy holatini inobatga olish va ijodiy tafakkurni rivojlantirish Koreya ta’lim tizimi oldidagi muhim vazifalardan biri bo‘lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xaydarov. S.A.(2026). Pedagogik risklarni boshqarishda globallashuv jarayonlarning ahamiyati. International scientific journal. Interpretation and researches. 1(73).
2. Xaydarov. S.A. (2026). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 3(1). 159-164.
3. Хайдаров С. (2025). Оилаларда фарзанд тарбиясига рухий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
4. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
5. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo‘llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
6. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.
7. Khaydarov S.A. (2025). On analysis of family factors and social creativity issues in the study of the psychological portrait of educational institutions' leaders. Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology ISSN: 1001-4055 Vol. 46 No. 2.
8. Xaydarov S.A. (2025). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati. 3 (9). 261-265.